

دیوزمه کانی سهده دهستیان، له خوینی ههزاران که سدا ههیه

عهبدوللا ئەحمد گەرمىكى

abdulagermiki@yahoo.com

بەيانىيەكى زوو بۇو دەنگى ھەورە تريشقە دەھات و بارانىش لېزمە دەبارى، دونياش جارى تارىك و رۆشتاپۇو، ئەو رۆزە سەرەرای ئەھەرى رۆزىكى پە ناسۇر و تال بۇو، رۆزىك بۇو حىباواز لەرۆزانى رابردوو، زستانىيەكى تال بۇو، بەلام تەنها و تەنها ئەو رۆزە لەھەمۇو رۆزانى دى حىباواز بۇو، كاتىك ھەنار چوودە درەمە، ھەستى دەكىد بۇنى خويىندى، بەلى بۇنى خويىن، سەرى والىشىواد بۇو نەيدەزانى لەخەيالدىيە، يانزى لەم دونيايىدaiيە و بەخەبەرە، دواى ئەھەرى كە ھەندى جەو پاكەوه بۇوەدە، لەپە دەنگى تاق و تريقە دەھاتە گوئى، كراسەكەمى ھەلگەرد و بەھە بارانە دەشتى دايە بەر بۇ ئەھەرى لەحەقىقەتى ئەو مەسىھەلەيە بىزانىتىج شتىك رووپىداوه و چى بۇو، كە ئەمپۇزە لەلایەكەوه بۇنى خويىن دىيۇ لەلایەكى تريشىھە دەنگى قىئەدە و تەقە دى، لەوكاتە كە لەمالەمە دەھەزار و يەك كارەساتى حۆراو حۆر بەمېشکىدا دەھات و دەرۋىشتى تا وايلەمات ئەھەنەنە ئاگاى لەخۇى نەمەنەن، لەبەر ئەھەرى لەلەشەدە گرددەلۈلىكى بەھېز ھەللىكىدە تاواى لېھاتبۇو، لەگەل باكەدا دەيىكىدە شەپ ئەھەجا دەيتوانى ھەنگاۋ بەھەۋىزىت، ماوەيەكى درېز كەوتە رى بەلام بەددەم رىگاکەوه دەگریا و جارجارىش پېدەكەنلى بەم دونيا فەنابۇونە، ھەنار ھەرچەنەنە تەمەنەنی زۆر نەبۇو، بەلام لەبىي وزىدەدا جار جار پېشۈۋەكى بۇ ئەدا بۇ ئەھەرى بگاتە جىيە مەھىەست، چونكە ئەو لەشاردە بەرەن ئاوايەكەنلى سووتاوا دەرۋىشتى، چەند كاتىزمىرىك بەرپىگاوه بۇو ناو بەناو دادەنەيەست و ناوبەنەوېش دەرۋىشتى، كاتىك كە گەيشتە جىيەكى مەبەست، لەبەر ئەھەرى چەند تەرمىكى بىنى كە لەوناواچانە بەدەستى جەلادەكانەھە شەھىدەكاربۇون، يەكسەر خۇى پى رانەگىراو بورايەوه، لەدواى ماوەيەك ھاتە ھۆش خۇى، دوابەدواى ئەھە كاتىك گەيشتە زىيىدى جارانى خۇى ھەندى دلى گەشايەوه، كاتىك كە سروشتى ئەو ئاوايەيى بىنى، ئىدى بۇ بىرای بەبىر بېرىارىدا ئىت نەگەرپىتەوە شار، چونكە ھەستى بەھە كەدبىوو كە شار پەھە لەمرۆفە خائىن و دز و جەرددە مەرۆفە خۆر، بۇيە ئاواي ھەلپىزادە، دەيزانى كە ئاواي جىيەكەكى پاكە و دەورە لەدەنگى تەقەو بېرىن و كوشتن، ھەنار سەرەپاى ئەھەلى لەشتە چارەنوسسازەكان زۆر دەيکۈلىيەوه ئەو مامۆستايەكى رىگاى ژيان بۇو، بەلام ئەمچارەيان ھەزار مەخابن، دیوزمەكان سرووشتى ئاواي و شاريان بەتەۋاوى تىكىدا، چونكە ئەمان نەك دىزى تەنها مەرۆفە بۇون، بەلكە دىزى خواش بۇون، لەھەمانكەندا فەرمانپاوه دەسەلاتداربۇون، گەندەلەكاربۇون، گەندەنلى بەھەمۇو بوارەكائىيەوه، بۇيە ئىدى ژيان نەك تەنها لەھەنار بەلگۇ لوو خەلگە ھەممۇو تىكچوو، نەتەدەپەرە فەزە چىيە بىكەي، زىمانت ھەلپىرايە يەكسەر دەيانپىرى، دەست بەر زىكرا دادا يەتتەن دەشكەند، شتىكتى بىنۇسىبا لەسەرەيان پەنچەكانتىيان دەشكەند، دەنگىكتى ھەلپىرايە لەزىنەنە كاندا داتىان دەرپاند، ئەوان لەدىكتاتۆر دېكتاتۆرتىربۇون، لەتۆتالىتارىزم تۆتالىتارىزم بۇون، ئەوان رقىيان لەھەمۇو شتىكى باش بۇو، رقىيان تەننەت، لەئەستىرە بۇو دەيانگوت ئەستىرە بەشەوان دەدەرپەشىتەوە، رقىانىش لەمانگ بۇو، چونكە دەيانگوت مانگ شەو روونانك دەكتاتەوە، چونكە ئەمان تارىك پەرسەت بۇون، نىڭلىيان لەھەمۇو بەھە پېرۇزەكان دەكىد، بېبۇونە ھۆي ئەھەرى كە سەرجەم باشى و خۇشى و ناسوودەگى ئەم ژيانە ھەبى بۇ مەرۆفە كان ئەوان دىزايەتىيان دەكىد.

ماوەيەكى زۆر ھەنار لەگەل ئەو كارەستانەدا ژيانى دەكىد، بەلام چۆن ژيانىك، بەراستى ژيانىكى كۆلەمەرگى بۇو، ئىدى ھەرچۈنەك بۇو ژيانى دەگۈزەراند، بەلام شتىك كە زۆر گرنگ بۇو ھەنار ھەرگىزاو ھەرگىز، كۆلى ئەدا و تا دواى بەرخۇدانى كەد، بۇيە تا ئىستاش لەدزى ئەو ھېزە تارىكانە لەبەرخۇداندىيە. چونكە ئەو ژيانى خۇى و ھەزاران وەك خۇى دەبىنى كە لەج دۆخىيەدان، چونكە دیوزمەكان ھەممۇو شتىكىيان بۇ خويان حەللى كەدبىوو، گشت شتىكىش لەبەر دەستىيان بۇو، ئەوان ئامادەن و لاتەكەيان بەدۇلار بقىوشىن، نامووسىيان بەپارە بىدۇرىن، زۆۋۆۋۆۋۆر لايىن ئاسايىيە، بەلام گرنگ ئەھەرى كە

خویان دهیانه ویت و ها بزین. ئهوان دئی نازادییه کانی ڏن بوون، به به هاو پیرۆزییه کانی ئینسانیه ت بوون، در قیان له گهال میله تدا ده کرد، دهستیان له خوینی هزاران که سدا هه یه که هر باس نه کراون و شار دراونه ته و، به لام بُو ئه وش رو و خانی پتی بولائین له وانه یه هندی زه حمه مهت بی، به لام هر ده روحی، بُو یه بُو ئه مهش هه نار هر دهه لم تیق کراندنا بوو که چوں بتوانیت، ئه و هو فانه له ناو برات، یان بیان روحینیت، به لام شتیک که زور گرنگ بوو هه نار هر گیز بی ئومید نمبو و بوو له وهی که ئیت هیچی پی ناکریت، به لام بُو گهیشن بهو ئامانجه که هه یتی هه میشه له کار کردن دایه، بُو ئه وهی زیانیک خوش زیانیک که پی ده لین به هشت زیانیک که ناسو و دگی بُو جه ماور دینی زیانیک دور له خیانه ت و خوین پشن، زیانیک دور له خوش ویستی پروپوچ و درو، زیانیک دور له لخه له تاندن، زیانیک بری له تاوان، زیانیک دور له پیشیلکردنی ما فه کانی ڙنان، زیانیک دور و دوور تر له دیو زمه به ناو ئینسانه کان. به لی زیانیکی وا په سنه نده، به لام بُو گهیشن بهو زیانه، هه نار به جدیده وه ئه مجاره به گور تره وه گری بهو تیکوشانه نا، بُو گهیشن بهو زیانه که پی ده لین به هشت. هه نار زوری حمز له چیا کان بوو، به تایبہ تیش له لووتکه چیا کان، بُو یه روزیک له روزان هه ستاو چووه سه ریه کیک له لووتکه کان و به دنگیکی به رز هاواری ده کرد، بمری خیانه ت بڑی زیانیکی شه رفمه ند.